

Rurban Planning Talks 2021

TEMA: lokalt självstyre och gestaltad livsmiljö

Rurban Planning Talks 2021 genomfördes digitalt 27 maj och utgick från temat: lokalt självstyre och gestaltad livsmiljö. Målsättningen var att diskutera de olika förutsättningar som lokalt självstyre ger för planering och konkret förändring av den gestaltade livsmiljön. I linje med tidigare teman för Rurban Planning Talks var målsättningen att synliggöra hur olika geografiska sammanhang i gränssnittet mellan landsbygd och stad gemensamt kan stärka förutsättningar för en inkluderande, rättvis och hållbar samhällsutveckling.

Det lokala självstyret har historiskt haft olika uppdrag och befogenheter i städer, köpingar, municipalsamhällen och landskommuner. Från 1800-talet formas dock mer lika förutsättningarna för handel, hantverk, tillverkning, produktion och konsumtion. I och med 1960- och 70-talets kommunreform ersattes de äldre administrativa enheterna för tillverkning och konsumtion i städer och landsbygder med dagens 290 kommunblock. Kommunerna har därefter haft likartade uppdrag, varför uppdelningen mellan stad och land som olika urbana och rurala kulturella och ekonomiska logiker allt mer suddats ut. Kommunreformen kan ses som en betydelsefull milstolpe i utveckling av likvärdiga lokala självstyren. Dagens kommuner har ett tydligt samband med industrialiseringen av de svenska naturresurserna och framväxten av den svenska välfärdsstaten. Centralortsteorin präglas av industrialiseringens ekonomiska rationalitet och massproduktionens konsumtionsmönster.

Men, under de senaste decennierna har den svenska ekonomin och det svenska samhället blivit mer internationell, avreglerad och postindustriell. Koncentration av kapitalflöden, infrastruktur och marknadernas lokaliseringar har stort inflytande på statens och kommunernas möjligheter att distribuera resurser, garantera en likvärdig tillgång till service och infrastruktur och driva omställning till en hållbar utveckling. Landsbygder, tätorter, kommuner och regioner får beroende på sitt geografiska läge därmed olika förutsättningar att hantera samhällsförändringar och konkret förändra den fysiska miljön.

Mot denna bakgrund diskuterades i tre talks och efterföljande seminarier hur olika former av lokalt självstyre kan organiseras för att förbättra möjligheter till demokratisk omvandling av den lokala gestaltade livsmiljön. De inledande samtalen spelades in och finns att se via länkarna nedan.

Talk 1: Lokal strategisk kapacitet att långsiktigt utveckla den gestaltade livsmiljön

Vera Telemo & Ylva Frid, Not Quite

Anne Tietjen, Köpenhamns universitet

[Rurban Planning talks 2021 – Talk 1, YouTube](#)

Talk 2: Ekosystem- och infrastrukturtjänster – samhällskontrakt mellan land och stad

Magnus Ljung & Lars Johansson, SLU

Lena Smidfelt Rosqvist, Trivector

[Rurban Planning talks 2021 – Talk 2](#)

Talk 3: Kommunen som arena för den första samhällsnivån

Sverker Lindblad, Regeringskansliet

Ulla Herlitz, Hela Sverige ska leva

[Rurban Planning talks 2021 – Talk 3](#)

Medverkande

Anne Tietjen är arkitekt och universitetslektor i landskapsarkitektur och stadsbyggnad vid institutionen för landskapsarkitektur och planering på Köpenhamns Universitet. Anne har lång erfarenhet av att arbeta med arkitektur, landskapsprojekt och lokal utveckling i en nordisk kontext. Fokus för pågående forskning är att utveckla metod och teori för vad arkitektur gör med särskilt fokus på strategisk planering och städernas och landsbygdernas nya offentliga rum.

Den nya bruksorten - Vera Telemo och Ylva Frid: Vera Telemo är miljövetare som för tillfället jobbar med hållbar mobilitet i landsbygder på Fyrbodals kommunalförbund. Ylva Frid arbetar som arkitekt med särskilt fokus på hållbar ombyggnad. Tillsammans arbetar de med omvandlingen av Fengersfors bruk i Åmåls kommun och initiativet *Den nya bruksorten*.

Magnus Ljung och Lars Johansson: Magnus Ljung är verksamhetsledare för nationellt kompetenscentrum för rådgivning, SLU RådNu. Magnus är bland annat intresserad av landsbygdens roll i en biobaserad samhällsekonomi, med särskilt fokus på vad som krävs för en hållbar mark- och vattenanvändning. Lars Johansson är landsbygdsrådgivare på Länsstyrelsens landsbygdsavdelning och fältassistent vid SLU RådNu. Lars jobbar med att utveckla metoder för att underlätta dialog och planering av hållbar mark- och vattenanvändning inom jord- och skogsbruk.

Lena Smidfelt Rosqvist är expert på hållbara transportsystem och har medverkat i forskning och uppdrag kring transportsystem, miljöpåverkan och utvärderingsmetoder sedan början av 1990-talet.

Lena har specialkompetens om jämställdhetsaspekter på transportsystem och har de senaste åren även inkluderat rättviseperspektiv avseende stad/land.

Sverker Lindblad är ämnesråd vid Näringsdepartementet och har lång erfarenhet av regional analys och utveckling. Han har medverkat i två Långtidsutredningar och analyserat urbaniseringens och demografins effekter på kommunernas och regionernas utveckling. Under de senaste tre åren har han varit huvudsekreterare i Kommunutredningen som lagt förslag på kapacitetsförstärkande åtgärder i kommunerna

Ulla Herlitz och **Hans Arén**: Ulla Herlitz är kulturgeograf med inriktning på regional och lokal utveckling. Hans Arén är arkitekt och oavlönad docent med intresse för periferins samhällen och potential. Gemensamt har de skrivit idéboken Den första samhällsnivån som utifrån ekonomi och planering beskriver en modell för nya demokratiska sätt att samarbeta.

Moderator: **Lars Mogensen** är frilansjournalist och arbetar bl a som programledare för Filosofiska rummet i P1. (Lars bor på Österlen i Skåne. Det blir en del jobb på tåg. Köpenhamn finns på andra sidan bron och från Malmö det är snabbare att ta sig till Hamburg än till Sveriges huvudstad. Stad och land hänger ihop.)